

Seletuskiri Kanepi valla, Kõlleste valla ja Valgjärve valla ühinemislepingu, haldusterritoriaalse korralduse muutmise vajaduse põhjenduse, territooriumi suuruse ja alaliste elanike arvu kohta

Vastavalt Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 91 lg 2 p 1 lisatakse ühinemislepingule seletuskiri haldusterritoriaalse korralduse muutmise vajaduse põhjenduse, territooriumi suuruse ja alaliste elanike arvu kohta.

Kõlleste Vallavolikogu tegi 28. jaanuari 2016.a. otsusega nr 5 „Haldusterritoriaalse korralduse muutmise algatamine ja ettepaneku tegemine läbirääkimiste alustamiseks“ ettepaneku algatada haldusterritoriaalse korralduse muutmise Mooste Vallavolikogule, Ahja Vallavolikogule, Vastse-Kuuste Vallavolikogule, Valgjärve Vallavolikogule, Kanepi Vallavolikogule ja Laheda Vallavolikogule eesmärgiga moodustada omavalitsuste ühinemise tulemusena uus omavalitsusüksus. Ettepaneku eesmärgiks oli moodustada sarnase suuruse, huvide ja elanikkonnaga uus omavalitsus, milles ei domineeriks üks suur keskus ja mille piirkonda tervikuna saaks arendada kõigi huvisid arvestades, mis omakorda väldiks ääremaastumise ja tagaks ühtlase arengu. Seitsme võrdse ühinenud valla suuruseks oleks olnud u 1000 km² ja elanike arvuks üle 10 000 inimese. Seni on Laheda, Kanepi, Valgjärve, Kõlleste ja Vastse-Kuuste valdade koostöö toimunud erinevates projektides ja valdkondades. Ühinemisläbirääkimiste käigus moodustati juhtkomisjon ning erinevate valdkondade komisjonid. Peeti ühiseid koosolekuid arutamaks ühinemise võimalikkust ja tulevikuperspektiive.

Laheda Vallavolikogu keeldus ühinemisläbirääkimiste jätkamisest vallavolikogu 28.03.2016 otsusega nr 6 „Haldusterritoriaalse korralduse muutmise algatamisest keeldumine“.

Ahja Vallavolikogu keeldus ühinemisläbirääkimiste jätkamisest vallavolikogu 18.05.2016 otsusega nr 16 „Ühinemisläbirääkimise lõpetamine“. Seoses sellega jäi läbirääkimistelt eemale ka Mooste vald, kuna Ahja Vallavolikogu otsus ei võimaldanud Mooste vallal jätkata läbirääkimisi ühise piiri puudumise tõttu.

Vastse-Kuuste Vallavolikogu võttis 28.09.2016 vastu otsuse nr 31 „Ühinemisläbirääkimiste lõpetamine Kõlleste vallaga, jätkamine Põlva vallaga“, millega lõpetati osalemine ühinemisläbirääkimistes Kõlleste vallavolikogu ettepaneku alusel.

Kõlleste Vallavolikogu pidas ühinemisläbirääkimisi nii Kõlleste Vallavolikogu ettepaneku kui Põlva Vallavolikogu¹ ettepaneku suunal. Mõlema suuna läbirääkimiste tulemusena valmis ühinemislepingu projekt. Kõlleste valla elanike seas viidi läbi rahvaküsitlus 08.08.-14.08.2016. Elanike arvamust küsiti nii Põlva ühinemissuuna kui Kõlleste ettepaneku alusel moodustuva ühendvalla kohta. Küsitluses osalenutest 79% pooldas Kõlleste Vallavolikogu ettepanekut.

¹ Põlva Vallavolikogu 13.01.2016 otsus nr 8 millega tegi Kanepi, Ahja, Laheda, Valgjärve, Vastse-Kuuste, Kõlleste, Mikitamäe, Mooste, Orava, Räpina, Veriora ja Värskla ettepaneku ühinemisläbirääkimiste alustamiseks.

Kõlleste Vallavolikogu otsustas lõpetada Põlva Vallavolikogu ettepanekul alustatud ühinemisläbirääkimised 28.09.2016 otsusega nr 23 põhjendusel, et läbirääkimiste käigus on püsima jäänud soov säilitada ja arendada võrdsete valdade hästi toimivat koostööpiirkonda, kuhu Kõlleste vald koos Kanepi, Valgjärve ja Vastse-Kuuste vallaga kuulunud on.

Kanepi Vallavolikogu pidas ühinemisläbirääkimisi Põlva Vallavolikogu, Sangaste Vallavolikogu² ja Kõlleste Vallavolikogu ettepanekute alusel. Kanepi vallas korraldati elanike eelistuse välja selgitamiseks rahvaküsitlus 23.07-31.07.2016. Küsitluses osalenutest 39% toetas Kõlleste Vallavolikogu ettepanekut, 33% toetas Põlva Vallavolikogu ettepanekut ning 28% toetas Sangaste Vallavolikogu ettepanekut. Kanepi Vallavolikogu otsustas 27.09.2016 otsusega nr 1-1.3/35 „Haldusterritoriaalse korralduse muutmise üle läbirääkimiste lõpetamine“ lõpetada ühinemisläbirääkimised Sangaste ja Põlva Vallavolikogudega ning võttes arvesse Kanepi valla kodanike arvamust, soovi säilitada hästi toimunud koostööpiirkonna terviklikkus ning moodustada võrdsete valdade liit, jätkatakse läbirääkimisi Kõlleste Vallavolikoguga, eesmärgiga ühendada Kanepi, Kõlleste, Valgjärve ja Vastse-Kuuste vallad uueks kohaliku omavalitsuse üksuseks.

Valgjärve Vallavolikogu pidas ühinemisläbirääkimisi Põlva Vallavolikogu, Otepää Vallavolikogu³ ja Kõlleste Vallavolikogu ettepaneku alusel. Tulenevalt Maaritsa, Vissi ja Krüüdneri küla elanike pöördumisest, tegi Valgjärve Vallavolikogu 24.05.2016 (otsus nr 20) ühinemisläbirääkimiste alustamiseks ettepaneku Kambja Vallavolikogule. Valgjärve Vallavolikogu korraldas elanike eelistuse väljaselgitamiseks rahvaküsitluse 17.06.-18.06.2016. Küsitluses osalejad said valida oma eelistuse nelja võimaliku ühinemissuuna vahel: ühinemine Kambja vallaga, ühinemine Kõlleste Vallavolikogu ettepaneku alusel, ühinemine Põlva Vallavolikogu ettepanekul või ühinemine Otepää Vallavolikogu ettepanekul moodustuvaks ühendvallaks. Küsitluses osalenutest 50% toetas ühinemist Kambja vallaga (neist 83% Maaritsa, Vissi ja Krüüdneri küla elanikud), 34,4% toetas Kõlleste Vallavolikogu ettepanekut, 10,2% toetas Otepää Vallavolikogu ettepanekut ja 5,1% toetas Põlva Vallavolikogu ettepanekut. Kambja Vallavolikogu otsustas 28.06.2016 otsusega nr 96 mitte alustada ühinemisläbirääkimisi Valgjärve Vallavolikoguga. Valgjärve Vallavolikogu 27.09.2016 otsusega nr 32 lõpetati ühinemisläbirääkimised Otepää Vallavolikoguga. Valgjärve Vallavolikogu 12.10.2016 otsusega nr 35 „Haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetluse lõpetamine Põlva Vallavolikogu 13.01.16 ettepaneku osas“ otsustati lõpetada käimasolevad ühinemisläbirääkimised Põlva vallaga ning jätkata ühinemisläbirääkimisi Kõlleste ja Kanepi Vallavolikogudega, kuna aktiivne koostöö on toimunud eelkõige naabervaldadega, koostatud on ühised arengukavad, planeeritud on ühiseid projekte ning kuna Valgjärve Vallavolikogu toetab valla terviklikku ühinemist, hästi toimunud koostööpiirkonna säilimist ning võrdsete valdade liidu moodustamist Kanepi ja Kõlleste vallaga.

Eraldi menetlusena jätkab Valgjärve vald läbirääkimisi kolme küla, Vissi, Maaritsa ja Krüüdneri, külaelanike pöördumise osas, milles elanikud soovivad külade liitmist Kambja vallaga. Vastavasisulise ettepaneku on teinud 151 Vissi, Maaritsa ja Krüüdneri küla esindajat Valgjärve ja Kambja Vallavolikogule. Kambja Vallavolikogu 28.06.2016 otsusega nr 96 tehti Valgjärve vallale ettepanek läbirääkimiste alustamiseks eelnimetatud külade üleandmiseks.

² Sangaste Vallavolikogu 10.05.2016 otsus nr 26 millega tehti ettepanek Otepää, Palupera, Puka, Rõngu, Urvaste ja Öru ühinemisläbirääkimiste alustamiseks.

³ Otepää Vallavolikogu 29.12.2015 otsus nr 69 Kanepi, Palupera, Valgjärve ja Urvaste ühinemisläbirääkimiste alustamiseks.

Valgjärve Vallavolikogu nõustus läbirääkimiste alustamise ettepanekuga 27.09.2016 otsusega nr 33.

Seega on Kõlleste Vallavolikogu ettepaneku alusel alustatud läbirääkimised lõppenud Laheda, Mooste, Ahja ja Vastse-Kuuste vallavolikogudega. Kanepi Vallavolikogu, Valgjärve Vallavolikogu ja Kõlleste Vallavolikogu jätkasid ühinemisläbirääkimisi.

1. Haldusterritoriaalse korralduse muutmise vajaduse põhjendus

Haldusterritoriaalse korralduse muutmise vajadus tuleneb haldusreformi seadusest. Kõlleste Vallavolikogu ettepanekul ühinevate ja selle käigus loodava uue omavalitsusüksuse eesmärk on suurendada ühinevate piirkondade arengueelduste kasutamist, piirkonna ühtlast arengut ja konkurentsivõime tugevdamist, head ja kättesaadavat avalike teenuste osutamist ja valitsemiskulude kokkuhoidu.

Kunagine Kanepi kihelkond haaras enda alla suure osa tänapäevase Kanepi valla, Kõlleste valla ja Valgjärve valla territooriumist ([kihelkonna kaart koos ühinemist taotlevate valdade piiridega](#)). Kanepi kihelkond moodustati 1675. aastal Põlva, Urvaste ja Otepää kihelkonna äärealade baasil. Geograafilisest paiknemisest tingituna on ühinevad omavalitsuse üksused olnud juba varasemast ja on ka tänapäeval seotud Kanepi vallaga, kus asub suure osa piirkonna elanike jaoks oluline Kanepi kirik ja kalmistu.

Ühinevate kohalike omavalitsuste üksuste koostöö on olnud aktiivne juba mitmete aastate jooksul. Hästi on see toiminud jäätmemajanduses. Ühinevatel valdadel on ühine jäätmekava, jäätmehoolduseeskiri ja ka korraldatud jäätmevedu. Väga hästi toimib ühiselt alustatud ja loodud jäätmete liigiti kogumine ja kogumispunktid.

Ühiselt on arendatud piirkonnale olulist ja laiemat kajastust ning tuntust kogunud projekti „Postitee“, mille äärde jäävad maantee- ja talurahvamuseum, Varbuse Muusikamõis, mitmed majutus- toitlustus- ja turismiasutused ning uhke maamärgina Mati Karmini loodud „Ränduri“ kuhu Ihamaru külas.

Lisaks toimub koostöö kultuuri-, spordi- ja noorsootöövaldkonnas. Juba mitu aastat on ühinevate valdade kultuuri- ja spordiürituste teavet kajastatud kõigi kolme valla ajalehtedes. Ürituste korraldamisel ja kultuurikalendri koostamisel arvestatakse, et praeguse kolme valla inimesed saaksid võimaluse osaleda kõigil meelepärastel kultuuri- ja spordiüritustel. Traditsiooniks on kujunenud kord aastas kolme valla ühiste spordipäevade korraldamine, kus omavahel katsuvad jõudu lisaks valla elanikele ka volikogud ja vallavalitsused. 2015 aasta augustis tähistati ühiselt Kanepi kihelkonna 340 sünnipäeva. Üritusi jagus endise kihelkonna territooriumile kogu nädalaks. Kihelkonnapäevade tähistamise raames valmis veebileht Kanepi kihelkond 340 (<http://kanepi340.wixsite.com/kanepi>) ning avati Eesti Vabaõhumuuseumi teadur Hanno Talvingu koostatud ülevaatlik püsinäitus „Kanepi Kihelkond 340“.

Olemasolevate teede võrgustik võimaldab hea ligipääsu ühinenud valla keskusega ja teenusekeskustega. Tartu-Luhamaa maantee ja vana Tartu-Võru maantee on siduvaks tõmbeliiniks ühinevate valdade vahel.

Kolme valla ühinemise tulemusena moodustuv vald saab olema ühtlase arenguga, kus ei toimu suure keskuse eelisarendamist, mis omakorda välistab ääremaastumise. Praeguste valdade madal laenukoormus, säästlik majandamine ja ühiselt läbimõeldud investeeringukava aitavad hoida piirkonda tervikuna tasakaalus. Piirkonna konkurentsivõime määrab suures osas riiklik

regionaalpoliitika. Väiksem vald saab oma inimesele lähemal olekuga olla inimeste olmeprobleemidega seotum, informeeritum ja võimekus inimesi aidata on suurem. Oluline on ka endise Kanepi kihelkonna, kui rikkaliku ajaloo ja kultuuriloo piirkonnaga seotud identiteedi säilitamine.

Ühinemisega soovitakse saavutada omavalitsusüksuse sotsiaalne, majanduslik, kultuuriline, administratiivne ja territoriaalne terviklikkus, suurendada haldussuutlikkust, säilitades valla erinevate piirkondade omapära. Loodavat omavalitsusüksust iseloomustavad hästi toimivad teenusekeskused, kvalifitseeritud, heade juhi-, kutse- ja suhtlemisoskustega teenistujate olemasolu.

Ühinemislepingu kohaselt asub valla keskus Kanepi alevikus. Lisaks vallakeskusele asuvad hea avaliku teenuse osutamiseks teenusekeskused Savernas ja Krootuses. Teenusekeskused tagavad järgmiste teenuste osutamise ja funktsioonide täitmise: esmane sotsiaaltöö, registritoimingud ja elanike nõustamine, kohaliku vallavara haldus ja majandamine.

Ühinenud vallas on poliitikakujundamine ja strateegiline juhtimine eristatud igapäevase halduse ja teenuste osutamise funktsioonidest.

Ühendvalla volikogu valitakse ühes valimisringkonnas ja esimese volikogu liikmete arv on 19. Volikogu valimine ühes ringkonnas võimaldab keskenduda piirkondade tasakaalustatud huvidele.

2. Territooriumi suurus ja terviklikkus

Ühinevate kohalike omavalitsuse üksustest on kõige suurema territooriumiga Kanepi vald, suurusega 231,5 km², järgneb Kõlleste vald, suurusega 150,42 km² ja Valgjärve vald, suurusega 143,02 km².

Ühise valla pindalaks kujuneb 524,49 km².

3. Elanike arv ja rahvastiku struktuur

2016. aasta 1. detsembri andmetele tuginedes on moodustatava omavalitsusüksuse rahvaarv 4893 inimest. Läbirääkimistes osalevate omavalitsusüksuste rahvastikunäitajatest seisuga 1. detsember 2016 annab ülevaate alljärgnev tabel.

KOV/vanuserühm arv	0-6	7-18	19-64	65-...	KOKKU 01.12.2016
Kanepi	140	243	1498	553	2424
Kõlleste	66	122	677	208	1073
Valgjärve	80	135	853	328	1396
KOKKU 3 KOVi	294	639	2893	1045	4893

4. Ühinemisläbirääkimiste korraldus

Ühinemisläbirääkimisi koordineeris läbirääkivate volikogude poolt volitatud esindajatest koosnev juhtkomisjon. Juhtkomisjoni koosseisu kuulusid volikogude esimehed ja vallavanemad. Moodustati ka valdkondlikud komisjonid. Valdkondlike komisjonide koosseisud olid laiapõhjalised – kaasatud olid valdkonna ametnikud ja volikogude komisjonide

esindajad. Valdkondlike komisjonide tegevusvaldkonda kuulus teenuste kaardistamine, valdkondlike ühinemiseesmärkide seadmine ja ühinemislepingu projekti läbivaatamine ning täiendus- ja parandusettepanekute tegemine. Valminud ühinemislepingu projekt on läbirääkimistel osalenud kohalike omavalitsuste üksuste ühise töö tulemus.

Ühinemisläbirääkimiste komisjonide liikmed:

JUHTKOMISJON:

1. Valev Krebes (Kõlleste vald)
2. Andrus Seeme (Kõlleste vald)
3. Arno Kakk (Kanepi vald)
4. Mikk Järv (Kanepi vald)
5. Hegri Narusk (Valgjärve vald)
6. Kaido Kõiv (Valgjärve vald)

FINANTS-JA MAJANDUSKOMISJON:

1. Toomas Pentsa (Kõlleste vald)
2. Helvi Nutt (Kõlleste vald)
3. Tiit Rammul (Kanepi vald)
4. Arno Kakk (Kanepi vald)
5. Vahur Tohver (Kanepi vald)
6. Ülar Kõrge (Kanepi vald)
7. Kersti Kaaver (Kanepi vald)
8. Kaida Vool (Valgjärve)
9. Merlika Niidumaa (Valgjärve vald)

KULTUURI, SPORDI JA KOLMANDA SEKTORI KOMISJON
--

1. Kerli Koor (Kõlleste vald)
2. Piret Rammul (Kõlleste vald)
3. Sirje Kongo (Kanepi vald)
4. Urmas Kivirand (Kanepi vald)
5. Marju Jalas (Kanepi vald)
6. Aivar Luts (Kanepi vald)
7. Anu Luiga (Valgjärve vald)
8. Astra Kittus (Valgjärve vald)

SOTSIAALKOMISJON

1. Küllike Kaldoja (Kõlleste vald)
2. Indrek Härma (Kõlleste vald)
3. Eva Raup (Kõlleste vald)

4. Vaike Meesak (Kanepi vald)
5. Imbi Rego (Kanepi vald)
6. Tiia Urm (Kanepi vald)
7. Riina Marran (Valgjärve vald)
8. Svetlana Uibo (Valgjärve vald)

HARIDUSKOMISJON
1. Taimo Klaos (Kõlleste vald)
2. Ülo Plakso (Kõlleste vald)
3. Vahur Tohver (Kanepi vald)
4. Urmas Hallap (Kanepi vald)
5. Inge Tamm (Valgjärve vald)
6. Ruth Elias (Valgjärve vald)

Läbirääkimiste protsessi nõustasid Rahandusministeeriumi poolt määratud ühinemiskonsultandid Georg Sootla ja Kersten Kattai Tallinna Ülikoolist.

20.oktoobril 2016.a.esitas juhtkomisjon ühinemislepingu projekti tagasiside andmiseks ning ettepanekute tegemiseks läbirääkivate kohalike omavalitsuste üksuste volikogudele.

5. Ühinemislepingu avalikustamine ja elanike arvamuse väljaselgitamine

Ühinemislepingu avalik väljapanek toimus kõigis kolmes ühinevas omavalitsuses 31.10.-22.11.2016. Ühinemisleping avalikustati kõikide ühinevate kohalike omavalitsuse üksuste veebilehekülgedel, vallamajades ja raamatukogudes. Ühinemislepingu avalikustamise ajal korraldati ühinevate omavalitsuste territooriumil rahvakoosolekud. Ühinemislepingule esitati 22 muudatusettepanekut. Ettepanekute osas võttis ühinemisläbirääkimiste juhtkomisjon seisukoha 24.11.2016.

Omavalitsuste elanike arvamus selgitati välja perioodil 02.12 ja 04.12.2016 omavalitsuste küsitluspunktid. Küsitluspunktid olid avatud mõlemal päeval kell 11.00-19.00. Küsitlusest said osa võtta küsitluspäeva seisuga vähemalt 16-aastased rahvastikuregistrijärgsed valla valmisõiguslikud elanikud.

Kanepi vallas osales küsitlusel 2040 valimisnimekirja kantud isikust 132. Küsimusele „Kas toetate Kanepi valla, Kõlleste valla ja Valgjärve valla ühinemist üheks omavalitsusüksuseks" vastas jaatavalt 120, eitavalt 12 isikut.

Kõlleste vallas osales küsitlusel 903 valimisnimekirja kantud isikust 80. Küsimusele „Kas toetate Kanepi valla, Kõlleste valla ja Valgjärve valla ühinemist üheks omavalitsusüksuseks" vastas jaatavalt 63, eitavalt 17 isikut.

Valgjärve vallas osales küsitlusel 1217 valimisnimekirja kantud isikust 233. Küsimusele „Kas toetate Kanepi valla, Kõlleste valla ja Valgjärve valla ühinemist üheks omavalitsusüksuseks" vastas jaatavalt 173, eitavalt 56 isikut. Kuna läbirääkimiste käigus esitasid taotluse külade üleandmiseks Kambja vallale Vissi, Maaritsa ja Krüüdneri külade elanikud, said asjaomase küla elanikud arvamust avaldada ka küsimuses, kas nad toetavad asjaomase küla üleandmist Kambja vallale. Valimisnimekirja

kantud 230 isikust osales küsitluses 121. Küsimusele „Kas pooldate Maaritsa, Vissi ja Krüüdneri külade liitmist Kambja vallaga " vastas jaatavalt 112, eitavalt 9 isikut.